

Rozvíjej se, děťátko...

Moderní poznatky o významu správné stimulace kojence
v souladu s jeho psychomotorickou vyspělostí

EvaKiedroňová

Výchova a vývoj dětí z pohledu odborníků

Co odborník, to jiný názor. Kde je pravda?

Za nejchoulostivější etapu pro stimulaci dítěte skutečně považujeme časový úsek do 9. měsíce věku. Je to období, kdy počáteční hybnost kojence, založená na vrozených nepodmíněných reflexech, se rozvíjí a zdokonaluje cílenou snahou dítěte. Vyzkoušené a opakovaně ověřené dokonalejší vzorce hybnosti jsou kolem devátého měsíce ukládány do zrající mozkové kůry v definitivní podobě. Pozdější přebudování zafixovaných nedokonalých hybných vzorců na správné je obtížné a mnohdy zcela nemožné, protože zafixované vzorce jsou již zautomatizované. Správné pohybové vzorce se bude možné později naučit, ale budou využívány především vůlí. Naděje na jejich zautomatizování souvisí s věkem a způsobem rehabilitace.

Vhodnost, či nevhodnost celé řady činností s dětmi nelze posuzovat pouze jednostranně. Jiné posouzení můžeme očekávat od laika, jiné od pediatra, jiné od psychologa, jiné od neurologa či fyzioterapeuta, jiné od ortopeda, jiné od sportovního trenéra nebo pedagoga. Tyto obory spolu prozatím většinou úzce nespolupracují. Proto se může stát, že odborník každého jmenovaného oboru schválí každou činnost především podle vlastních zkušeností v daném oboru, bez ohledu na omezení a fakta vyplývající z jiné specializace. Celou řadu let při výběru činností pro nejmenší děti proto v Přístavu dětství nasloucháme radám všech těchto odborníků, kteří nás upozorňují ze svého pohledu na vše, co považují za důležité, čeho si všimají a čeho doporučují se vyvarovat. Na základě všech těchto informací pak hledáme kompromisy pro podněty a aktivity tak, aby byly v souladu pokud možno se všemi obory.

Zaměření jednotlivých specialistů

Při organizaci, výběru a plánování veškerých aktivit myslíme na to, že každý odborník může mít na stejnou věc jiný pohled, který vychází ze zaměření dané specializace:

- **pediatři** nás vedou k tomu, abychom děti otužovali, dodržovali hygienu a správnou životosprávu (sem patří denní režim, spánek, aktivita, výživa, hygiena a péče o dítě), čímž zásadně ovlivňujeme obranyschopnost organismu a zdraví dítěte;
- **psychologové** nás vyzývají k dodržování důležitých zásad

V literatuře se často objevuje výzva ke svislému nošení malých dětí jako polohy vhodná k odříhnutí, k uklidnění dítěte při pláči, k lepšímu rozhledu po okolí, k sociálnímu kontaktu nebo ke zvýšení kondice dítěte.

Oblíbenost svislé polohy vyplývá z těsného kontaktu rodiče s dítětem. Pro děti do devátého měsíce věku je však nevhodná. Svaly podél páteře ještě nejsou posílené natolik, aby dokázaly udržet páteř ve správném vzpřímení pod vahou relativně velké a těžké hlavičky tlačící na páteř proti podložené pánvi.

NA DOBRÉM ZAČÁTKU
VÝCHOVA A VÝVOJ DĚTÍ
Z PŮHELDU ODBORNÍKŮ

Rozdílné názory odborníků na nevhodnou svislou polohu

- **Laikovi** se tato poloha bude zřejmě líbit. Rodiče velmi brzy zjistí, že klimbající hlavička neupadne, když ji zpočátku přidrží. Dítě se ve svislé poloze většinou uklidní, má lepší rozhled, a tak je v ní spokojené. Také rodiče si libují, že jsou tak v těsném kontaktu s dítětem.
- **Psycholog** nebo **pediatr**, který se přímo nespécializuje na motorický vývoj dítěte, ji často doporučí k uklidnění dítěte při pláči nebo k odříhnutí po nakrmení, což je však pravidelně minimálně 6–8× denně na nejméně 10–15 min. Následkem však je návyk. Dítě si tuto polohu pro lepší rozhled oblíbí a vynucuje si ji. Ani rodiče nevidí důvod, proč by takto nemohli své dítě nosit, a tak je ve svislé poloze nosí pravidelně dál.
- **Neurolog, rehabilitační pracovník, kineziolog, profesionální instruktor Přístavu dětství, popřípadě ortoped**, který je speciálně zaměřen na zákonitosti posloupného vývoje posturálního svalstva v souladu s psychomotorickým vývojem dítěte, svislou polohu u nejmenších dětí rozhodně nedoporučí. Je si vědom nepřiměřené zátěže páteře ve svislé poloze násobené vahou relativně těžké hlavičky. Na svislou polohu neboli na vzpřímení do vertikály doporučí malého kojence nejdříve připravit pomocí

a kvalita stimulace i komunikace s dítětem se významným způsobem podílí na dosažení žádané úrovně jeho všestranného rozvoje. A co více. Rodiče se dětem věnují pravidelně, kreativně, smysluplně a jinak, než vyžaduje základní péče. Dochází tak ke zlepšení vzájemného porozumění mezi rodičem a dítětem a následně prohloubení důvěry a citové vazby mezi nimi. Děti jsou sebevědomější, lépe prospívají a později se stávají odolnější před různými možnými nástrahami dnešní doby, jako je šikana, drogy, násilí, gamblerství atd.

Díky pravidelným, přiměřeným, smysluplným a kreativním programům rodičů s dítětem doma i v kolektivu stejně starých dětí dochází nejen k všestrannému rozvoji dítěte, ale také ke zvýšení sebevědomí a velice významnému psychickému i fyzickému otužení rodičů i dětí.

Kdy může být dítě ohroženo odchylkou v psychomotorickém vývoji

42

To, zda má dítě šanci se rozvíjet fyziologicky (přirozeně správně), nebo můžeme očekávat nějaký problém, můžeme do jisté míry předvídat již z rodinné zátěže, z okolností před porodem, kolem porodu a bezprostředně po něm.

Různý stupeň ohrožení pro vývoj dítěte ještě před narozením může způsobit infekční **onemocnění maminky**, cukrovka, obezita, bramborová plíseň a další onemocnění matky v době těhotenství. Odchylným vývojem od normy jsou ohrožena dvojčátka a ostatní **vícečetná těhotenství, děti přenášené, předčasně narozené** (do 36. týdne těhotenství), dále děti s nízkou porodní hmotností (pod 2 000 g) nebo se zhoršenou poporodní adaptací. Za ohrožené jsou považovány **děti narozené kleštěmi, zvonem, koncem pánevním nebo po protrahovaném porodu**. Vývoj dítěte ohrožuje rovněž **vrozená vývojová vada**.

Význam znalostí o psychomotorickém vývoji dítěte

Již jsme si popsali, že první hodiny, dny, týdny, měsíce a rok života dítěte jsou nejdůležitější pro rozvoj citové a sociální oblasti, sluchu, řeči a komunikace, zraku a jemné motoriky, rozumového vývoje a orientačních dovedností, síly posturálních svalů (svaly, které budou po celý život zodpovědné za správné vzpřímení), rovnováhy a koordinace pohybů. Na základě rovnoměrného a plynulého rozvoje všech těchto dovedností dítě získá potřebné citové vazby, sociální cítění, základní orientaci v nejbližším okolí, kvalitní vzpřímení a správný stereotyp pohybu. Zkušenosti a dovednosti dítěte získané v prvním roce jsou pevným základem pro jeho celý další život.

Každé období v prvním roce dítěte je velmi důležité pro rozvoj určitých dovedností.

Budeme-li znát možnosti dítěte, pak mu máme šanci nabízet přiměřené a podnětné zaměstnání pro jeho všestranný rozvoj.

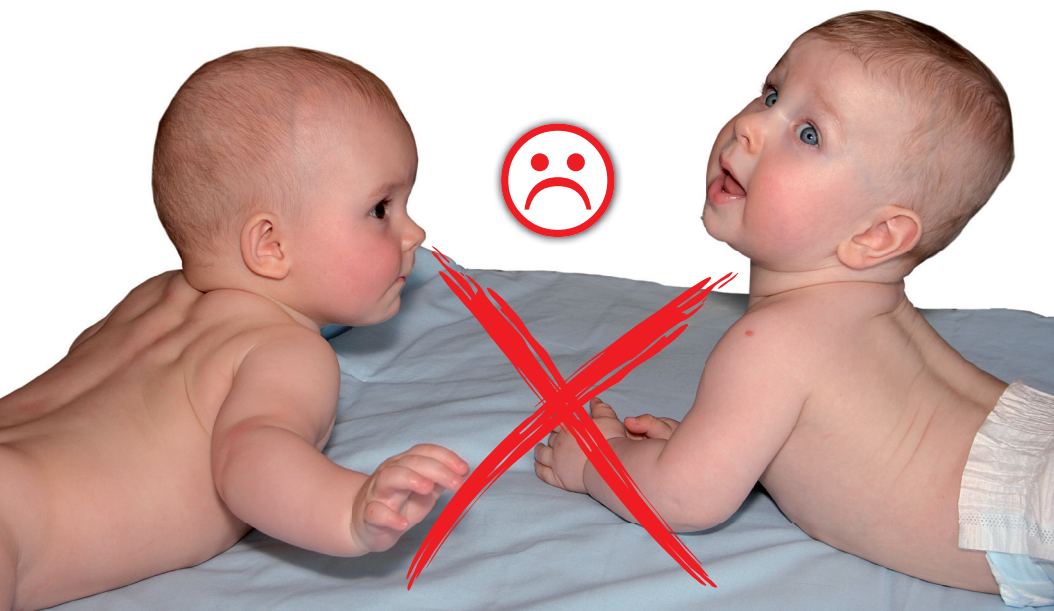
Dostatečná příležitost dítěte pohybovat se na zemi v prostoru mezi přiměřeným množstvím hraček je stimuluje k opakovaným pokusům o zvládnutí důležitých dovedností.

Nenabídneme-li však čtyřměsíčnímu dítěti dostatek času a příležitosti pohybovat se v prostoru na zemi, a naopak je pravidelně pokládáme do autosedačky do oblíbeného polosedu a při každém zakňourání mu podáváme hračky, aniž by se muselo namáhat, pak mu bereme šanci k vlastnímu snažení, posilování i aktivitě. Při občasném položení na podložku dítě nemá zájem se o cokoliv snažit, protože ví, že za chvíli bude opět uspokojeno ve své oblíbené autosedačce a vše bude jednodušší. A pokud ne, tak stačí zaplakat. Tím se stane, že dítě nemá šanci rozvinout potřebné dovednosti a posílit svaly důležité pro zvládnutí vzpřímení nebo obratu správným stereotypem. Časem se sice tyto dovednosti naučí, ale vlastním náhradním způsobem. Například obrat ze zad na břicho provede švihem a přes záklon, což dokazuje absenci posílení přímých i šikmých břišních svalů, rovnováhy i koordinace pohybů.

Zákonitosti vývoje dítěte

Již dlouhá léta odborníci sledují zákonitosti ve vývoji dítěte. Dnes již víme, jaké možnosti má dítě v určité časové návaznosti a v daném věku před sebou, a tím na které dovednosti je vhodné se soustředit. Víme, ve kterých oblastech se dítě při postupném zvládnání jednotlivých hybných vzorců rozvíjí, jak vypadá kvalitní zvládnutí dané dovednosti a čím je podmíněno. Skutečnost, že psychika nerozlišuje kvalitu provedení pohybu, je mnohdy v neprospěch chytrých a nadměrně stimulovaných dětí. Psychika malého dítěte je schopna se uspokojit s nekvalitním provedením, důležité je pro ni dosažení cíle. Na výsledku funkce celého těla se však podepíše především

kvalita zvládnutých dovedností, neboť naučený stereotyp pak člověk uplatňuje po celý život. Pravidelně uplatňovaný návyk pak ovlivňuje celou řadu funkcí a kvalitu rozvoje dalších dovedností.

Děti jsou v dovednostech hnány vnitřní motivací bez ohledu na kvalitu zvládnutí. Na obrázku je vidět, že přestože děti nemají kvalitně zapojené šijové, mezilopatkové, břišní a hýžděové svaly, našly si svůj způsob vzpřímení, který však upozorňuje na možné budoucí problémy vlivem nekvalitního vzpřímení v případě, že nebude včas zjednána náprava.

Význam her rodičů s dětmi a hraček pro vlastní aktivitu dítěte

Rodiče poučení o zákonitostech všestranně zdravého vývoje dítěte střídají řízené zaměstnání se samostatnou hrou dítěte. Dítěti nedávají nic zcela bez jeho přičinění a zbytečně mu nezjednodušují dosažení cíle. Snahu dítěte něčeho dosáhnout využívají jako motivaci k jeho vlastní aktivitě. Pouze mu lehce dopomáhají. Pravidelně dítěti nabízejí prostor pro samostatnou hru. Především v době samostatného zaměstnání má dítě možnost aktivně trénovat, opakovaně se snažit o provedení dovednosti, o kterou se pokouší, přemýšlet a získané informace a zkušenosti postupně rozumově zpracovávat.

V rámci řízeného zaměstnání dítě pravidelně a trpělivě **motivujeme barevnou hračkou, která navíc vydává nějaký příjemný zvuk.**

Nikdy nepoužíváme hodně hraček najednou.
Dítě je pak přehlcené, nesoustředěné a roztěkané!!!

VÝZNAM HER RODIČŮ S DĚTMI A HRAČEK
PRO VLASTNÍ AKTIVITU DÍTĚTE

NA DOBRÉM ZAČÁTKU
ZÁVISÍ VŠECKO

Pětítýdenní dítě.

Postupně udrží nad podložkou nejen hlavu (3.–4. měsíc), ale také celý hrudník (6.–7. měsíc). **Hračka vedle dítěte ležícího v poloze na bříšku** je velkou motivací. Proto neustále zkouší přenášet rovnováhu tak, až se opře o loket a kyčel na straně jedné a předsunuté kolínko na straně druhé, a tím uvolní jednu ruku **k zachycení hračky** (4,5 měsíce). Později se k ní dostane pomocí pivotace neboli rotací kolem osy pupku (6.–7. měsíc) a po čase díky krátkodobému tulenění či plazení (7.–8. měsíc). Díky pravidelnému tréninku rozvíjí rovnováhu, koordinaci pohybů, orientační dovednosti a sílu svalů na celém těle, až dozraje do stadia, kdy zvedne pánev nad podložku a naučí se **za hračkou** koordinovaně lézt (8.–9. měsíc).

Dvoutměsíční dítě.

Dítě ve věku necelé 3 měsíce.

Šestiměsíční dítě.

Osmiměsíční dítě
se slabými břišními svaly.

Dítě ve věku 9 měsíců.

Lezením se dostane nejen **za hračkou**, ale všude tam, kam potřebuje. Z lezení se také naučí posadit (8.–9. měsíc), aby si mohlo **se získanou hračkou hrát** a postavit se (10.–11. měsíc) **k hračkám, které jsou položeny např. na gauči**. Při dobře rozvinuté rovnováze, koordinaci pohybů, orientačních dovednostech a posílených svalech již na sebe nenechá dlouho čekat chůze kolem nábytku **k hračce, která je na nábytku položena kousek dále** (10.–11. měsíc), samostatný stoj v prostoru (11.–12. měsíc) a brzy i chůze v prostoru (do 15. měsíce věku). Nabyté rozumové zkušenosti

VÝZNAM HER RODIČŮ S DĚTMI A HRAČEK
PRO VLASTNÍ AKTIVITU DÍTĚTE

NA DOBRÉM ZAČÁTKU
ZÁVISÍ VŠECKO

Uslyší-li osmitýdenní dítě hlas rodiče, reaguje celkovým ztišením a pozorně sleduje jeho mluvidla i tvář.

Sluch ve 3. měsíci

Dítě mladší tří měsíců většinou spí klidně i při běžném, ovšem alespoň trošku ohleduplném chodu domácnosti ve své bezprostřední blízkosti. Dobře slyšící tříměsíční dítě začíná být v době spánku na hluk citlivé. Vyruší-li je nějaký hlasitější zvuk ze spánku a probudí-li se nedospané, pak je neklidné a pláče.

Z tohoto důvodu je lépe nabízet dítěti k odpočinku a ke spánku v průběhu dne i v noci stále stejnou postýlku v určené, vyvětrané a lehce zatemněné místnosti za zavřenými dveřmi, aby k němu zvuky způsobené běžným, přesto však ohleduplným chodem domácnosti doléhaly tlumeně.

Je velkou chybou ukládat dítě ke spánku v běžném ruchu domácnosti s vidinou, že si alespoň zvykne na hluk a později nebude tolik přecitlivělé. Každé unavené dítě a nakonec i dospělý člověk je schopen usnout třeba i v rušném prostředí. Toto prostředí mu však nabídne odpočinek pouze na nezbytně dlouhou chvíli té největší únavy. Poté je dítě hlukem probuzeno, a tím vyrušeno ze spánku, který by jinak trval podstatně déle, dle skutečné potřeby pro nabytí dostatečného množství energie. A tak se dítě pohybuje stále na hranici svých energetických možností. Nezapojuje se aktivně do nových činností, nebo je naopak vyloženě hyperaktivní a nesoustředěné. Může se jevit také unavené a plaktivě.

Není vhodné mu vyplnit veškerý čas bdění řízeným programem, přestože se to může rodičům někdy jevit jako velmi podnětné. Je potřeba myslet také na budoucnost, aby se dítě umělo zabavit samostatně a naučilo se trávit nějakou chvíli samo se sebou, aniž by si neustále vynucovalo pozornost druhého člověka.

Sociální vývoj ve 3. měsíci

Postupně dítě začne reagovat očividně pozitivně při pohledu na matku i nejbližší rodinné příslušníky, se kterými přichází velmi pravidelně do styku. Svým úsměvem i výrazem tváře je dokáže vítat při každém vzájemném zrakovém kontaktu a umí s nimi stále lépe komunikovat. Již odpozorovalo, že je dobré se usmívat, protože si pak vyslouží naši pozornost, lásku i něžnou náruč a to mu je velmi příjemné. Když nás vidí přicházet k postýlce, začne vyjadřovat nadšení úsměvem i pohybem všech končetin.

Kdykoliv chceme vzít dítě do náruče, tak je nejdříve lákáme nataženými rukama směrem k jeho tělíčku, ale tak, aby na naše ruce vidělo, a lákáme je do náruče se slovním doprovodem, např. „*Haničko, pojď, máma si tě vezme do náruče...*“ Dítě pochopitelně zpočátku vůbec nereaguje, pouze se na nás dívá. Později pochopí a začne aktivně mávat rukama a ještě později k nám začne ruce vztahovat.

Dítě ve třetím měsíci věku reaguje na přítomnost matky a hry s ní úsměvem a pohybem všech končetin.

Pozor!!! Dítě nikdy nezvedáme širokým úchopem kolem hrudníku do svislé polohy, ale „nabalením“ na jednu ruku do polohy „klokánka“ a poté teprve dále do jakékoliv námi zvolené finální polohy.

Dítě stimulujeme úplně při všem, co s ním děláme. Dokonce i před zvednutím do náruče, kdy je motivujeme k aktivitě nataženými rukama ...

... při přehmatech z jedné polohy do druhé i v náruči, např. v pozici „klokánka“.

Dítě reaguje velmi pozorně a s očekáváním na různé škádlivky, při kterých se rytmicky dotýkáme některé části jeho tělípka za doprovodu písničky nebo básničky.

Doporučujeme hrát si s dítětem různé škádlivky a ukazovací hříčky. Např. „*Tam letí šiška, pich do břicha*“ nebo „*Leze leze po železe, kde má díрку, tam to vleze*“ atd. Dítě pozoruje naše ruce a poté reaguje aktivním pohybem, zapojením všech svalových skupin i celé osobnosti do škádlení tělípka našimi doteky. Prostřednictvím těchto hříček děti navíc získávají informace o svém těle, dochází k taktilnímu kontaktu rodiče s dítětem, prohlubuje se citová vazba a vzájemné porozumění.

Sociální vývoj ve 4. měsíci

Dítě již rozlišuje známé a neznámé tváře. Neznámého člověka si dítě nejdříve velmi pozorně prohlíží, poté se velice často zatváří rozpačitě a mnohdy se až rozpláče. Při pohledu na známou tvář se ihned uvolní a usměje.

Zrak ve 12. měsíci

Ve dvanáctém měsíci svého života by mělo dítě díky dobrému zraku sbírat i ty nejdrobnější předměty. Tuto dovednost zvládá klešťovým úchopem (ohnutý palec proti ohnutému ukazováčku) nebo pinzetovým úchopem do stejných prstíčků, ale ještě natažených. Při pohledu z okna již pozná známé osoby. Položíme-li před ně obrázky s pěti známými zvířátky, nejenže dokáže ukázat na výzvu to správné, ale také, kde má oko, ucho, čenich nebo tlapku. Vidí na obrázku detaily.

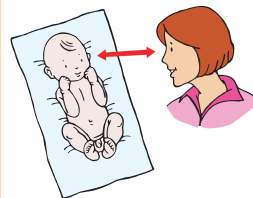

Dítě ve 12. měsíci věku již vidí nejjemnější drobký i detaily obrázku.

Z hlediska postupného vývoje zraku očekáváme u zdravého a dobře prospívajícího dítěte dosažení důležitých dovedností v této kvalitě a posloupnosti (termíny dosažení jednotlivých dovedností jsou pouze orientační):

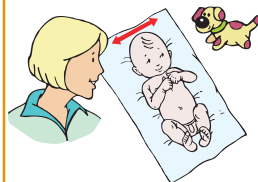
Novorozenec

- dokáže navázat krátký zrakový kontakt s pečující osobou
 - oči stáčí společně s tělem, ale pouze za objektem ve stejné výšce

4.–6. týden

- dítě dokáže krátce zafixovat zrakem obličej, hračku či hrazdičku, což mu umožní rozvíjet orientaci
 - ovládá okohybné svaly

Například nošení dítěte ve svislé poloze s tlakem přes páteř a nezajištěnou horní částí těla způsobí, že takto nošené dítě se zaklání v trupu i v oblasti šíje, kterou zároveň vytáčí do strany za zrakovými vjemy. Ruce roztahuje do stran a ramena tlačí dozadu lopatkami k sobě. V této pozici nemá šanci zapojit potřebné břišní, zádové ani šíjové svaly.

Dítě nošené ve svislé poloze s nedostatečně zajištěnou hlavičkou, vychýlené z osy nebo s rukou za tělem matky se zaklání v trupu i v oblasti šíje, kterou zároveň vytáčí za zrakovými vjemy do strany. Roztahuje ruce a ramena tlačí dozadu lopatkami k sobě. V těchto pozicích nemá šanci zapojit potřebné břišní, zádové ani šíjové svaly.

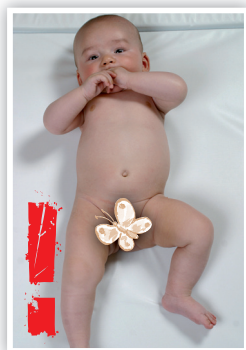

Nevhodnou, byť citlivou manipulací můžeme negativně ovlivnit celkový vývoj dítěte.

Položíme-li takto nošené dítě na podložku, má tendenci v této poloze přetrvávat. Prohýbá se v páteři, zaklání a vytáčí hlavičku a roztažené ruce fixuje do podložky. Na zádech i na bříšku se projevuje nejistě a nestabilně. Na podložce se necítí dobře, odmítá déle ležet, pláče a vynucuje si nošení, které, je-li takto nekvalitní, situaci dále zhoršuje. A je z toho bludný kruh.

Podíváme-li se u těchto dětí na tvar hlavičky shora, často vidíme, že je na jedné straně sležená, někdy i s menší hustotou vlásků. Také v poloze na bříšku bude patrná asymetrie a nestabilita. Tyto projevy by pro nás měly být jasnými varujícími signály a výzvou k vyhledání odborné pomoci v rehabilitačním pracovišti, kam můžeme získat doporučení od svého dětského lékaře.

Tříměsíční dítě, které má sleženou hlavičku a projevuje se na zádech i na bříšku nestabilně se zaklonem nebo úklonem hlavičky z osy, potřebuje odbornou pomoc.

Tyto projevy nepatří k obdivuhodným akrobatickým dovednostem, ale měly by se pro nás stát výzvou ke změně v přístupu k dítěti i k vyhledání odborné pomoci.

po zpevnění břišních svalů a dobře ovládnutém druhém vzpřímení začíná převládat dýchání hrudní, což sehraje významnou roli při rozvoji řeči.

V 6. měsíci věku by dítě mělo zvládnout 2. vzpřímení s oporou o stehna a dlaně natažených paží.

Děti se svalovým napětím odlišným od normy nebo s nedostatečně posíleným bříškem se prohýbají v páteři, zvedají pánev i nohy nad podložku a zaklánějí hlavičku. Některé děti se opírají stále o stydkou sponu, prohnou se v páteři a opřou o natažené paže. Výsledkem je hlava v předklonu nebo vtažená mezi ramena. Tyto děti mají často otevřenou pusinku a hodně slintají. Velice špatně jedí lžičkou. Buď jídlo jazykem vytlačují, nebo je neumí pohyby jazyka posunout dál a polknout. Proto jim jídlo vytéká a vypadává stále z úst. Už z těchto důvodů, ale i z mnoha dalších, které ovlivní kvalitu budoucího života, doporučujeme obrátit se na pediatra s žádostí o doporučení na rehabilitaci.

Děti, které do šestého měsíce nezvládnou prvky kvalitního prvního ani druhého vzpřímení, si zaslouží odbornou pomoc.

V tomto období by dítě mělo zvládnout samostatný obrat ze zad na břicho, jak jsme si již podrobně popsali u šestiměsíčního dítěte v poloze na zádech. Tato dovednost je ve vývoji dítěte velkým zlomem. Od této chvíle může zaujmout polohu na bříšku, kdykoliv si zamane. Poloha na zádech se pro ně stává polohou, kterou často odmítá nebo ji používá pouze při hře s hračkou, k odpočinku nebo ke spánku.

Poloha na bříšku je pro ně polohou, která dává řadu dalších možností k pohybu i vzpřímení. Dítě se učí pivotovat za hračkou. Jedná se o dovednost, při které se točí kolem osy pupku a překládá ruce, dobře ji zvládne v sedmém měsíci. Touto činností vydatně posiluje paže a učí se střídavý pohyb končetin ve vzporu ležmo. Tím se připravuje na stereotyp střídavého pohybu končetin, který bude potřebovat později – při lezení a chůzi. Má-li dobře posílené břicho i zádové svaly, pak se opírá o stehna a kolínko na straně pohybu za hračkou.

U dětí se slabým bříškem či svalovou hypotonií se můžeme setkat s rotací kolem osy hrudníku. Mnohdy se přidá asymetrický vzor, kdy se dítě otáčí stále na jednu stranu. Pochopitelně že každé dítě se může ve chvíli únavy projevit ne zcela ideálně. Neumí-li však použít i jiný, vyvrálejší způsob, pak je nejvyšší čas obrátit se na rehabilitační pracoviště o podporu formou kvalitní rehabilitace. V opačném případě může být dítě ohroženo trvale vadným držením páteře v konečném vzpřímení.

Jemná motorika v 6. měsíci

Při ukončení každého třetího měsíce věku dochází v dovednostech dítěte ke kvalitativnímu skoku. Po šestém měsíci věku bude dítě již postupně směřovat k vertikalizaci. Do konce tohoto období proto musí ještě zvládnout spoustu důležitých dovedností. Šestý měsíc je pro dítě zlomový i v jemné motorice.

Leží-li zdravý šestměsíční kojenec v poloze na zádech, pak ho najdeme v pozici, kdy zkoumá své tělo. Díky posílenému břichu dokáže zvednout nohy nad podložku již tak vysoko, že si osahává již bérce a prsty u nohou.

Kojenec si osahává bérce a nožky.

Podáváme-li mu hračku zčásti překrytou našimi prsty nad horní částí hrudníčku, postupně ji dokáže zachytit naprosto suverénně a cíleně. Ruku směřující k hračce otvírá postupně a plynule od palce. Hračku již neuchopuje jako opička s palcem vedle ostatních prstů, ale palec staví již ze strany. Nejlépe je to patrné při podání malé kostky.

Úchop palce ze strany.

Uchopenou hračku si dokáže přendávat z ruky do ruky. Pomocí obou rukou ji obrací ze všech stran a pozorně zkoumá zrakem i ústy.

Zdravé šestiměsíční dítě zvládá přendávání hračky z ruky do ruky jako cílený úchop. Hračku zkoumá zrakem i ústy.

Je zajímavé, jak z hlediska přirozeného vývoje postavení ruky a hmatu, postupného získávání zkušeností a orientačních dovedností potřebuje na zkoumání hračky nejdříve obě ruce. V příštím měsíci si troufne do každé ruky vzít jinou hračku a bude je každou zvlášť zkoumat hmatem, zrakem i ústy. Teprve v dalším období začne spolupracovat rytmicky oběma rukama i s hračkami současně a bude s nimi vzájemně o sebe bouchat.

Je-li dítě při pobytu nejlépe na zemi vhodně stimulováno vhodnými hračkami, pak je aktivizuje vlastní touha ve snaze na ně dosáhnout nejen k samostatnému obratu na bok, ale až na břicho. Umí již rozložit funkce končetin na spodní – stabilizační a svrchní – fázické.

Samostatný obrat ze zad na břicho vede hlava a svrchní horní končetina, která dokázala v ose přesáhnout svůj kvadrant.

Při osahávání bérců a nohou dítě zvedne pánev nad podložku a po otočení hlavy za hračkou se přetočí na bok.

Osmiměsíční děti vyzýváme k akci, která vyvolá zvukovou či pohybovou reakci. Tím se učí reagovat na pokyny a plnit drobné zábavné úkoly.

Co je v tomto věku nejpozoruhodnější, to je důmyslnost přírodních zákonů. Dítě, které začíná lézt a tím může být vystaveno různému druhu nebezpečí, je připoutáno k matce zvýšenou psychickou vazbou, které říkáme osmiměsíční úzkost.

Jedná se o strach, který má postupně se osamostatňující dítě chránit před potencionálním nebezpečím. Tento strach je dán zkušeností dítěte, že s matkou a ve známém prostředí mu je dobře a bezpečně. Na jedné straně má potřebu být zvědavé, na druhé straně má silnou potřebu jistoty a stability. Obě tyto potřeby v něm kolísají. Přestože má velkou chuť vše prozkoumat, projevuje tendenci držet se zdrojů jistoty. Nějaký čas proto tlumí svou zvědavost a drží se matky, ve které hledá oporu a kterou si již uvědomuje, i když ji nevidí. Toto uvědomění lze trénovat vykukováním při hře na schovávanou za závěs, plenu, bryndáček či krabici s hračkami.

Hra na schovávanou se dítěti velmi líbí. Díky ní postupně poznává, že maminka existuje, i když ji zrovna nevidí.

Na matce dítě velmi lpí, protože je pro ně útočištěm před nebezpečím a před vším, co za ohrožení považuje. Matka se stává jedním z prvních objektů, které dítě chápe jako trvalé. Dokonce i uložení do postele dítě pociťuje jako odloučení. Má strach, že matku ztratí. Proto je také právě v tomto období naprosto nevhodné od něj odcházet a učit ho zvykat na péči jiných lidí. Dítě se nenechá uložit nikým jiným než matkou. Také by pro ně bylo obrovské zklamání, kdyby ho uložila matka a po probuzení tam nebyla. Naopak, musíme udělat vše pro to, aby se dítě nebálo ponořit do spánku. Je potřeba mu dát jistotu, že pokud ho uložila maminka, tak ji také po probuzení opět uvidí.

V tomto období doporučujeme u dítěte podporovat vztah k nějaké plyšové hračce, která mu je příjemná, posílí jeho sebejistotu a se kterou by se mohlo naučit usínat.

Dítě je dokonce schopno poznat a vycítit, že se matka chystá odejít. Zneklidní, rozpláče se a natahuje po ní ruce. Nenechá se jen tak uklidnit nikým jiným. Protestuje i v objetí svých blízkých, které nevidí pravidelně. Je to dáno jeho krátkodobou pamětí, která způsobuje, že „cizincem“ je i člověk, kterého již několikrát vidělo. Proto odmítá méně známé a bojí se cizích osob. Už nikdy nebude kolovat z náruče do náruče. Chce být stále s matkou, je jí bezmezně oddané. Raději bude mimo domov s matkou než doma bez matky. Není-li matka s ním, bojí se i doma a jeho úzkost přetrvává až do matčina návratu.

Vytvoření vztahu dítěte k plyšové hračce mu pomůže lépe zvládnout období osmiměsíční úzkosti.

Sluch

Sociální
a citový vývoj

Zrak

Záda
a souhry

Bříško
a vertikalizace

Jemná
motorika

Řeč

Rozumový
vývoj

2

Edice: Šťastné dítě

Rozvíjej se, děťátko...

Ihned po narození leží dítě schoulené na zádech, komunikuje pouze pláčem, je termolabilní, nic moc nevidí a neslyší, neorientuje se v prostoru a samo neumí ani změnit polohu. Během prvního roku se však musí toho tolik naučit! Vývoj dítěte je zcela závislý na podmínkách, které mu nabídnou rodiče v průběhu celého dne, a to ihned od narození. Všichni milující rodiče chtějí dát svému dítěti nejenom krásné dětství, ale také tu nejlepší péči. Zajímají se o to, jak se mohou svému dítěti nejlépe věnovat a jak si s ním hrát, aby bylo zdravé, spokojené a mohlo se správně rozvíjet. Nejdříve je důležité, aby se uvolnilo a dokázalo položit na celá záda, do osy nosíku, brady, sternu a stýdké spony. Díky této

získané stabilitě a rovnováze v poloze na zádech se pak dokáže nejenom pozorně rozhlížet, ale také může symetricky zvedat ruce i nožky nad podložku, a tím rovnoměrně posilovat důležité posturální svaly. Toto vše je pak základem pro správný obrat na bok a bříško, poté nakleknutí a lezení po čtyřech, stoupání, obcházení nábytku i samostatnou chůzi. Tato publikace se věnuje správné stimulaci dítěte ve všech oblastech jeho vývoje. Nabízí celou řadu zajímavých her a činností s dítětem v souladu s jeho potřebami a psychomotorickou vyspělostí, které je možno použít při běžné péči o ně v průběhu celého dne.

Kniha „Rozvíjej se, děťátko...“ nás doslova nadchla. Nesmírně nám pomohla pochopit, jak si s naším maličkým hrát, aby byl spokojený a mohl se správně rozvíjet. Je nám líto, že informace o tak jednoduché a přirozené stimulaci psychomotorického vývoje dítěte nejsou běžně dostupné. Po získaných zkušenostech jsme přesvědčeni, že publikace „Rozvíjej se, děťátko...“ by se měla stát téměř povinnou četbou všech milujících rodičů, kteří chtějí pro své dítě to nejlepší.

Zdeňka a Martin F., Praha

S metodou Evy Kiedoňové jsem se setkala až po narození naší dcerky, která byla uplakaná a špatně prospívala. Velmi mi pomohla nejenom kniha „Rozvíjej se, děťátko...“, do které jsem neustále nahlížela, ale také názorné a inspirativní videokurzy, podle kterých se mi učily všechny hry a činnosti daleko lépe. Moc mi pomohlo, že jsem se na ně mohla podívat několikrát. Po každém zhlédnutí videí jsem cítila, jak mi postupně docházejí všechny souvislosti. Vše to doporučuji, protože je doslova až neuvěřitelné, jak málo stačí, aby se dítě změnilo ve spokojené a dobře prospívající miminko.

Lenka S., Olomouc

S prvním dítětem jsem byla stále doma. Vydržela jsem to pouze jeden rok. Upřímně jsem šla raději do práce, protože jsem nevěděla, jak máloho zabavit, aby nezlobil. Když jsem po třech měsících otěhotněla a čekala dcerku, tak jsem narazila na publikace Evy Kiedoňové. Kniha „Rozvíjej se, děťátko...“ mi pomohla pochopit nejenom potřeby maličké, ale hlavně mi ukázala cestu, jak si s dětmi hrát, aby byly spokojené. Teď mne nesmírně baví sledovat jejich pokroky. Najednou cítím, jak moc jsem pro děti důležitá a do práce už nespěchám.

Sylvie Z., České Budějovice

...společně s láskou

www.evakiedronova.cz

ISBN 978-80-247-3744-7

9 788024 737447 >